

**A MAGYAR
KÖNYV- ÉS REKLÁMMŰVÉSZEK
TÁRSASÁGA
BEMUTATKOZÓ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
KATALÓGUSA**

**Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeumban
Budapest, 1930 április 12-27.**

**Szerkesztette Naményi Ernő, a Társaság főtitkára.
Nyomtatta Kner Izidor könyvnyomdája, Gyomán.
A Társaság kiadása.**

TARTALOM

NÁDAI PÁL: GARA ARNOLD

KASSÁK LAJOS: FOTÓMONTÁZS

HERMANN-CZINER ALICE: A MODERN PLAKÁT LÉLEKTANA

KNER IMRE: REKLÁM ÉS TIPOGRÁFIA

**A MAGYAR KÖNYV- ÉS REKLÁMMŰVÉSZEK
TÁRSASÁGÁNAK TAGJAI ÉS TISZTIKARA**

A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK ÉLETRAJZAI

BERÉNY RÓBERT

BIRÓ MIKLÓS

BORTNYIK SÁNDOR

CONRAD GYULA

CSABAI-ÉKES LAJOS

DIVÉKY JÓZSEF

FÁY DEZSŐ

FIORA MARGIT

GÁDOR ISTVÁN

GÁSPÁR ANTAL

GEDŐ LIPÓT

GRÓF JÓZSEF

JASCHIK ÁLMOS

JEGES ERNŐ

KAESZ GYULA

KASSÁK LAJOS

KNER ALBERT

KNER ERZSÉBET

KNER IMRE

KOLOZSVÁRI SÁNDOR

KOZMA LAJOS

KREISZL BÉLA

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ

MOLNÁR C. PÁL

MOLNÁR FARKAS

PÉCSI JÓZSEF

REITER LÁSZLÓ

VÉGH GUSZTÁV

A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK CÍMJEGYZÉKE ÉS KIÁLLÍTOTT MŰVEIK

KIVONAT A TÁRSASÁG ALAPSZABÁLYAIBÓL

GARA ARNOLD

Írta: Nádain Pál

Valahányszor egy sziszifuszi élet omlik össze tragikus körülmények közt, az emberen az élet hiábavalóságáról és gyötrelmeiről alkotott pesszimista filozófiák válnak úrrá.

Gara Arnold korai és megdöbbentő leszámolása étellel, művészettel, ideállal, munkával, barátokkal, mindazokkal amiket s akiket szeretett, messzehangzó akcentusa volt a magyar művészet mai marche funeraire-jének.

Egy fiatalember elindult több mint negyedszázad előtt a napi munka robotjából, a fényképező műterem aprócska megbízásai közül a művészet világába, mely tele van titokzatossággal, ködfátyolképekkel és ingoványokkal. Garát ennek a rejtelmes világnak valamennyi tája érdekelte. Festészet, grafika, könyvművészet, kerámia, még a szobrászat is és különös, csaknem érzéki vonzalom fűzte mindegyiknek a Génuszához. Nagybányán és Münchenen keresztül jutott el ahhoz, hogy a mesterségen túl a formák és a színek önálló életére eszméljen. Ez a fejlődés, melyet az élet napi szükségletei minduntalan az anyagok világába tereltek vissza, nem volt egyenesvonalú. Legjobban egy olyan hullámvonallal lehetne ábrázolni, amelynek völgyeiben az iparművészeti tevékenység végtelen sok oldala foglal helyet. Könyvillusztáció (Móricz Zsigmond állatmeséihez), egész sereg plakát (egy 1914. évi bábjátékhoz készült a legjobb), igen sok könyvfedél és üzleti grafika, keramikai díszítmények (az 1928. évi br. Hatvany-féle szervíz meglepő finomságokkal), ékszerek és bizsuk. Azt lehetne mondani, egy artisztikus ezermester volt ő, a régiek naiv ihletével. Ha a kemence mellett leste égetett porcellán-festéseit - egy alchymista rajongása élt benne. Ha a „Magyar Parnasszus” költőinek facsimiléjét karcolta rézbe, egy kicsit a klastromi miniatorok szenvedélyével pepecselt. Szerető érdeklődéssel egyik kezét az anyagon tartotta, másikkal archaikus képek, metszetek, divatrajzok és almanach-elbeszélők közt turkált. Romantikus szellemet lehelt szerszámai hegyén át az anyagokba.

De a művészeti fejlődés hullámvonalában szűzies tisztsággal éltek grafikai lapjai, ceruzarajzai és akvarelljei. Magasan fent, a mindennapi élet lapályai fölött. Oda emelte fel néha gyengéd, máskor ízzó vágyakkal telített figuráit, amikben csak halkán égett Pascin egy-egy futama, Rippl-Rónai egy színfoszlánya. Ízlés, finomság, grafikai nyugalom, mindezeneken felül pedig egy határozott kontúrokkal körülzárt tiszta kalligráfia jellemzi effajta alkotásait. Ilyesféle bibliai lapjain, szegény emberein egészen naiv, gyermeki szemlélet ressentimentjait érezhetjük meg. Míg asszonyi fejein, színekben fürösztött aktjain a lázas órák szenvedélyei és fájdalmai csillannak meg.

Trubadúr volt a művészetben. Mint ilyen élt és mint ilyen is halt meg hősiesen, és alázatosan egy oly világban, mely nem ismeri a trubadúrokat. Kollégái, barátai és osztályostársai az illusztrálóművészet, a rajzón és szép formák szeretetében - még soká fogják őrizni emlékét!

FOTÓMONTÁZS

Írta: Kassák Lajos

Körülbelül egy évtizede annak, hogy az első fotómontázsok megjelentek. Nem, mint művészeti törekvés. Nem, mint valami újabb, tudatosan fölépített elmélet művészi kifejeződése. Ellenkezőleg. Tiltakozás volt ez minden művészi törekvés ellen: destruálása az ideálnak és anyagnak egyaránt. Ismerjük a Dadaisták bohócsapkás, síppal és dobbal vezetett hadjáratát az irodalom ellen és ez a nihilista szellem szülte meg a fotómontázst is. A destrukció jegyében lépett fel és nem egy új építő szellem reprezentánsa akart lenni, ahogyan ma a közönség, sőt a fotómontázs területén dolgozó művészek egy része is gondolja.

Egy más irányból pedig úgy él az emberek tudatában, hogy a fotómontázst a kereskedelmi élelmesség, a reklámirodák séfjei szólították világra. A valóságban azonban az első montázsoknak semmi közük nem volt a mai értelemben vett reklámművészethez. A tagadás jegyében indultak el s tudjuk, a reklám-művészet alkalmazott művészet, harsonásan kell szólnia, hivatása: a dicsekvés és dicséret. Nyolc-tíz évvel ezelőtt a reklámirodák főnökei szóba sem állottak volna azzal a „művésszel”, aki fotómontázst ajánl nekik komoly propagandaeszközü, árúcíkkéik eladásához. Lehet, hogy ezek a kereskedők megérezték a montázs destruktív szellemét, valószínűbb azonban, hogy „művészi” érzületük tiltakozott a montázs anyagbeli puritánsága és tárgyilagossága ellen. A konzervatív kereskedő „művészi” reklámot akar. Ha már pénzt öl bele, legyen az olyan szép és légies szellemű, mint egy Rafael-kép. A fotómontázs azonban fejlődött tovább. Már nem elégedett meg a jelenségek analizálásával és kigúnyolásával. Egyrészt anyagánál, másrészt produktív tendenciáinál fogva megkapta lényegének pozitív értelmét. Függő helyzetéből önálló értékke lépett elő. Nem reklámművészet volt ez, de demonstratív megjelenésével és esztétikai tisztaságával már magára figyeltette a modern kereskedelem tekintetét. Törvényszerűen a technika rohamos fejlődésével, a minőségű térhódításával egy időbe esik a fotómontázs bevonulása a reklám területére. A legnagyobb és legelőkelőbb cégek ma a fotómontázs segítségével bonyolítják le kereskedelmi propagandájukat. S kétségtelen előttünk az individuális grafikával szemben a montázs esztétikus és propagatív jelentősége. Üzleti kártyák és prospektusok formájában indult el hódító útjára s ma már egyre gyakrabban találkozhatunk vele a körutak plakátoszlopain is. A reklámterület teljes meghódítását jóformán már csak a montázs bizonyos méreteinek nehézkes előállítási módja akadályozza. A montázs plakátszerű kiviteléhez fejlett technikai eljárások szükségesek s így a primitívebb berendezésű nyomdák nem képesek előállításukra. De ez már csak részleges akadály és semmit nem változtat a fotómontázs kényszerű elismertetésén. A montázs fejlődése azonban még mindig nem állt meg és lényegében bármilyen mértékben is alkalmazzák, nem alakult át a reklám eszközévé. Fejlődésvonala kétirányú. Demonstratív jellegét ki-sajátította a propaganda, művészeti jelentőségében tovább fejlődik a mozi területén. A mozi szintétikus törekvése csakis a montázs bekapcsolásával és fejlesztésével válik lehetségessé. Jelentőségét a mozi számára az oroszok fedezték fel s eddig ők is hozták ki belőle a legtöbb értéket. Az európai filmek közül Murnau „Nagyváros Szimfóniája” című filmje mutatta meg a montázst, mint a mozialkotás szintétikus formáját.

Amint láthatjuk tehát, a fotómontázs úgy is, mint önálló és úgy is, mint alkalmazott művészet, alig néhány évi kísérletezés után, megtalálta fejlődésének szabad útját úgy a mindennapi élet, mint a legmagasabb ideálok felé törekvő művészet területén.

Ennek a kis cikknek a keretén belül bennünket a fotómontázs propagandisztikus volta érdekel elsősorban. Annál is inkább, mert a montázs reklámsikerében máris észrevehetők azok a jelenségek, melyeknek komolyba nem vevése időszerű, meg nem korrigálása könnyen a

montázs lezüllesztéséhez, lejáratásához vezethet. Fotómontázst csinálni ma már élvezet, sőt egészen könnyű, ha nem tekintjük egyébnek fényképek vagy fényképrészletek egymás mellé és egymáson át való ragasztásánál. És sajnos, a montázscsinálók nagy része nem is lát maga előtt egyéb feladatot. Az ő részükre adva van egy sík felület és adva vannak különböző fényképfelvételek s ezeket a fényképeket jobb dolguk híján rápróbálgatják és ráragasztják a tiszta és türelmes felületre. A legjobb esetben, mint festők komponálják meg az egészet. Világosan kell, hogy álljon előttünk: egy képet megfesteni, vagy egy fotóanyagot kiválogatások, eltompítások és kiemelések segítségével együvé, egy új jelentőségű egészévé összeszerelni - két különböző feladat. A művész minden alkotásában valamely benső érzését, valami ki nem élt élményét, elfojtott vágyát vagy a mindennapi életben realizálhatatlan gondolatát akarja manifestálni, színben, hangban vagy formában megszólaltatni. Minden művészi anyag más formanyelvet kíván, minden művésznak figyelembe kell vennie az anyag törvényét. A montázscsináló előtt fekvő fényképek sem egyebek anyagnál. De a festő anyaga és a montőr anyaga között igen nagy lényegbeli különbségek vannak. A festő anyagának a lényege a szín és a forma, a montázscsináló anyaga hármasságmű: szín, forma és *értelmi*. A másikkal szemben ez részben előnyt, részben hátrányt jelent. Magától értetődik, jó fotómontázst csak az csinálhat, aki ismeri anyagának speciális voltát és emberi adottságainál fogva képesítve van ennek az anyagnak a legyőzésére, formálására, az alkotás értékeit kifejező harmonizálására. A montőr anyagának értelmi része körülbelül az építész talaj-anyagának jelentőségével egyenlő. Nagy megkötő erő ez, de egyben ennek az alkotási formának egyik nélkülözhetetlen alappillére is. A legtöbb montőr nincs tisztában anyagának karakterével s ezért kész munkáik nagyon sokszor nem egyebek értelmetlen játéknál vagy tarka, hatástalan frázishalmaznál. Mindkét eredmény ellentétben áll a fotómontázs eredeti céljával. Fejlődési folyamán a montázs nem mondott le célzatosságáról, értelmi motivumokkal illusztrált. A festő törekedhetik az absztrakt vagy abszolút művészire, a montázscsinálónak azonban tudatosan, feldolgozandó anyagának karakterénél fogva, az alkotás értelmi megoldására is vállalkoznia kell. Hiszen a montázst anyagtartalmának ez a hármassága (szín, forma és értelmi) állítja előtérbe minden festő és grafikus bravurja elé, a reklám területén.

A fotómontázsról írván, szólnunk kell a montázs fénykép- és betűanyagának egymáshoz való viszonyáról is. A fotómontázs főanyaga a fénykép, ebből következik, hogy a betű csak adalék, csak másodlagos szerep betöltésére hívatott. Lehetetlenség elméleti meghatározását adni annak, hogy következetesen milyen írást használjunk. A gyakorlatból bebizonyítható: használhatunk pozitív és negatív, fekete, vagy színes betűket. Ezt esetenként a montázs stabil vagy dinamikus, sötét vagy világos volta határozza meg. Általános törvénynek fogadhatjuk el azonban, hogy a betű formájának egyenes vágásúnak, nyugodtnak, a montázs karaktere mellett semleges karakterűnek kell lennie.

A fentebb elmondottakban megpróbáltam a fotómontázs értelmi meghatározását felvázolni.

A gazdag és sokoldalú téma részletes feldolgozásához nagyterjedelmű, analitikus tanulmányra lenne szükség.

A MODERN PLAKÁT LÉLEKTANA

Írta: Hermann-Cziner Alice

Minden lelki behatásnak kettős erő felett kell rendelkeznie. Az egyiket hasonló erőnek mondhatnók, ami lehetővé teszi a behatolást egy bizonyos lelki konstellációba, a másikat talán feszítő erőnek, ami ezt a meglévő konstellációt felbontja és új helyzetet teremt.

Az ember, akire a plakát hatni akar, az uccai járókelő. Lelkileg eleresztettebb, a szigorú logika korlátai alól felszabadultabb állapot jellemzi, mint a hivatásos munka, vagy a szociális együttlét folyamán. Ennek az álmodozásszerű lelki állapotnak a velejárói: a képekben való gondolkodás, a tudattartalmak gyors váltakozása és az egész lelki szintnek egy primitívebb fokra való sülyedése.

Hogyan alkalmazkodik ehhez a lelki állapothoz a plakát? Képszerűségével, a gyors felfogást megkönnyítő szemléletességével és bizonyos primitív lelki mechanizmusok kihasználásával. Az utóbbiakhoz tartozik pl. az eltolás mechanizmusa, ami lehetővé teszi, hogy a plakát pozitív kvalitásai - kompozíciójának harmóniája, vonalvezetésének előkelősége, ötletének eredetisége stb. - a plakátrajzoló szerepének teljes kikapcsolásával közvetlenül az árura vitessenek át.

E feladatoknak a régi plakát - legalábbis irányzatában - többé-kevésbé megfelelt s ezzel a hasonulás feladatát többé-kevésbé megoldotta. Ami belőle hiányzott, az a feszítő erő, amely a beleilleszkedést valódi behatássá tehetné volna.

A naturalisztikus plakát lemásolja a valóságot és ezzel a két képfajta mellé, ami az uccai járókelőt körülveszi (az ucca képei és saját tudatának emlék- vagy képzeleti képei), egy harmadik, de az előzőekkel egyenlő strukturájú képvilágot állít. A modern plakát nem képezi le a valóságot, hanem új képfajtát prezentál. Nem símul bele a tudat képzeletvilágába, hanem annak falait megbontja, új helyzetet teremt és továbbvisz. Továbbvisz azért, mert nem marad a tudat felszínén, hanem mélyebb erőkkel talál kapcsolatot.

Ezt a következő eszközökkel éri el.

Nem valószerű képet ad, hanem leegyszerűsített sémát: azaz a tárgy mása helyett a tárgy *értelmét*. Ezzel a lelki életnek máris mélyebb rétegeihez tud férközni, amennyiben a tudattalan lelki szint expanzív erejű emlékképei nem tárgyelemlekek, hanem értelmes összefüggések és vágyak köré csoportosulnak.

Nem statikai, hanem *dinamikai*. A mozgást nem beszéli el (l. pl. Meinl pirosruhás nőjét, aki teaöntés közben megmerevedik), hanem közvetlenül viszi át vonalba és formába (a Flóraszappan felé nyúló karok, a Futó-emberek stb.). Ez a „tisztá” mozgás könnyen átültethető az ösztönerők lelki dinamikájának nyelvére.

Az effajta lelki továbbbrezdülés hatalmas elősegítője a *ritmus*, amit a modern plakát oly szívesen alkalmaz (Kakas-paszta, Futó-szén, a Modiano-sorozatból a három cigarettahüvely stb.). A ritmus hallatlan felrázó és konzerváló erejét mindig ismerték, legmélyebb gyökereire a pszichoanalízis mutatott rá, a minden lelki történés mélyén rejlő ismétlési tendenciában.

A tudattalan ösztönerők formanyelvének egyik leghatalmasabb reprezentánsa, a *szimbolum*, ugyancsak gyakran szerephez jut a modern plakátban. Itt a tudatos és közérthető szimbolizálásra gondolunk (Cordatic, Igaz mérleg stb.), a mélyebb és a tudattalant érintő szimbolumok kimutatása alighanem szintén könnyű volna.

A modern plakát egyik érzelmi alaptónusa, a *groteszk humor*, ugyancsak az emberi lélek elevenjére talál. A mai kultúrember szégyenli és kerüli a mélyremenő patetikus érzéseket s a

humoradta érzéslevezetési lehetőségeket mindig szívesen fogadja. Különösen erős lelki beleérzésre vall az a gyermekes játékosság, amit *Berény* alkalmaz egyes plakátjain (Tátra-manók, Kohinoor-szén stb.) Azokat a lelki rétegeket mozgatja meg, amik az emberben az örök gyermeket adják. És e rétegek hatalma nagyobb, mint gondolnók.

REKLÁM ÉS TIPOGRÁFIA

Írta: Kner Imre

A tipográfia születésekor formanyelvét az írástól kapta útavalóul, de azonnal elindult önálló fejlődésének útjára. Ahogy a tollal írott, rajzolt betű átalakult vésővel metszett betűvé, ahogy az egyes típus kiszakadt az összefüggő grafikai egységet képező szókép közösségéből, fokozatosan kiépítette saját külön életlehetőségeit, megtalálta a maga kifejezési formáit, amelyek a szedés technikai, szerkezeti adottságai folytán az építészetével tartják a legközelebbi rokonságot. A tipográfia önálló, saját életet élő művészetté lett, amely ugyanolyan pontosan és hiánytalanul ki tudja fejezni saját korának mondanivalóit, mint akármelyik más művészeti disciplina. A tipográfia művészettörténete egyik ága az egyetemes művészettörténetnek és ha még nem is kutattuk fel egész területét, máris nem kevésbé érdekes tanulságokkal szolgál, mint a többi művészetek története.

Mint ahogy a reklám a maga szolgálatába állította a többi művészetek kifejezési lehetőségeit, úgy vette birtokába mindazokat a lehetőségeket is, melyeket a tipográfia nyújtott számára. De a tipográfiai reklám tulajdonképeni kifejlődése éppen olyan korba esik, amikor az egyes művészeti disciplinák határa elmosódni látszik.

A tipográfia a maga fejlődésének csúcspontjára a 18. és 19. század határán érkezett el, a nagy klasszicista tipografusok, Bodoni, Didot és társaik munkáiban. Ezekben az időkben találta meg a tipográfia a maga legpuritánabb, tisztán saját eszközeire támaszkodó, igazán tipográfiai kifejezési lehetőségeit. De ezt a korszakot olyan kor követte, amely az új technikai lehetőségek váratlanul gyors kibontakozásával és a munkamegosztás addig ismeretlen mértékű alkalmazásával kiragadta az ipari alkotást az egyén kezéből és teljesen meghamisította a termelés szempontjait. A 19. század derekán már megteltek a nyomdák azokkal a betűkkel, amelyek plasztikus hatásokat kerestek s mindenféle anyagból mindenféle módon alakított betűknek akartak látszani, csak rajzolt vagy vésővel metszett betűknek nem.

Már maguk az új betűmetsző és betűöntő technika korlátlan lehetőségei is elegendők lettek volna ahhoz, hogy letérítsék a betűt és a tipográfiát a maga fejlődésének egyenes útjáról, de akkor egy új, váratlan tényező jelentkezett, a litográfia, amely egyszerre a rajzi és festői lehetőségek egész beláthatatlan területét nyitotta meg a sokszorosítóipar előtt. A kor festői szemlélete rendkívül kedvezett ennek az új eljárásnak s csak természetes, hogy a reklám is igyekezett ezeket a korlátlan új lehetőségeket a maga céljaira felhasználni. A modern plakát első mesterei az impresszionista iskola nagy harcosai közül kerültek ki s hatásuk még a háború előtti korszakban is érezhető volt, de természetesen befolyásolta a könyvgrafika, a tipográfia fejlődését is.

A tipográfia csak lassan és nagy erőfeszítéssel tudja levetkőzni azokat a festői szempontokat, amelyek éppen abban a korban irányították fejlődését, mikor a modern sokszorosító eljárások felfedezése és új, nagy fogyasztórétegek feltárása úgy a termelés, mint a fogyasztás eddig elképzelhetetlen lehetőségeit nyitották meg számára. Éppen mert ezek az új technikai lehetőségek és az új fogyasztórétegek kevésbé kultúrált ízlése olyan nem kedvező irányt szabtak a tipográfia művészi fejlődésének, csak lassan és szinte kerülőúton jut vissza a maga igazi útjára. Ennek a kerülőútnak első állomása az angol prerafaelista mozgalom néhány művészeinek nevéhez fűződik, akik az írott könyvnek, a tipográfia közvetlen őseinek tradíciójához akartak visszatérni, de természetesen nem tudták áthidalni azt a szakadékot, amely a két, lényegében teljesen idegen technikát elválasztja egymástól s ezért nem tudták kétségtelenül nagy eredményeiket továbbfejleszteni. A második állomás az utolsó századforduló nagy művészeti mozgalma, a szecesszió néhány német művészeinek nevéhez fűződik, akik az író-

és rajzolószerszámok adta új formanyelv segítségével akarták a betűt megújítani. Több különböző irányú kísérlet után végre a tipográfia száz évet lépett visszafelé és visszatalált ahhoz a korhoz, amely a történelmi fejlődés egész folyamán eddig a legtipografikusabb tipográfiát teremtette, a klasszicista tipográfia korához. Ha sokban igazuk is van azoknak, akik szerint korunknak joga van a saját tipográfiájához és ennek megteremtésére kell törekednie, mégis kétségtelen, hogy ezt az állomást nem lehetett elkerülnünk. Meg kell ismét tanulnunk a saját mesterségünket, meg kellett tanulnunk újra a tipográfia alapvető disciplináját, a szedés mesterségét, hogy saját technikánkból, saját eszközeinkből teremthessünk ismét kifejezési lehetőségeket. A modern tipográfia is csak azóta látszik elmozdulni a holtpontról és azóta vált ismét igazán konstruktív tipográfiává, amióta nem más területekről vett motívumok romantikus utánképzésével kísérletezik, de a klasszicista tipográfiához való visszatérés tanulságai nélkül ez az elindulás se vált volna lehetségessé.

A reklámgrafika területén is sok új és szép feladat vár erre az újjászületett tipográfiára. Lassanként már a plakátból is eltűnnek a festői szemlélet utolsó nyomai, s a plakát, a reklámgrafika legképszerűbb terméke is megkeresi és megtalálja a maga legsajátabb kifejezési lehetőségeit. A tipográfiai reklámnak is végre magára kell eszmélnie. Fel kell ismernie azt az igazságot, hogy másként nézzük a plakátot, amelynek a véletlen ráeső, futó pillantást kell megragadnia s más lelki attitűddel állunk szembe azzal a reklámnyomtatvánnyal, amelyet kezünkbe veszünk, vagy amelyet kezünkbe adnak, hogy elolvassuk. Ezekből a nyomtatványokból el kell tűnnie a plakátszerűségnek, amely egész lényüktől idegen. A jó reklámnyomtatvány a közlendő anyag logikus, könnyen áttekinthető csoportosításával, világos, okszerű és helyes térelosztással hat elsősorban és dinamikai hatásokat csak a különféle hangsúlyú részek megfelelő fel- és lefokozásával és elhelyezésével érhet el. A plakátszerű ábrázolásnak a normális olvasási távolságon nem lehet olyan hatása, amely a közölt szöveg figyelmes elolvasására késztesse. Itt azt kell rajzbeli eszközökkel ábrázolni, ami szöveggel nem közölhető, a rajz csak a szöveg illusztrációja lehet, de a főszerepet a szövegnek, a betűnek kell játszania. Ezen a területen a tipográfia technikája ma is a leggazdaságosabb és előtte korlátlan lehetőségek állanak, de csak akkor, ha visszatér a maga igazi adottságainak keretei közé. A kezdeményezés azonban itt a tipografusokra vár, nekik kell ezeket az igazi tipográfiai lehetőségeket megmutatniok, mert legfőbb gazdánk, a megrendelő ezeket még nem ismeri s ezért megbízásai odaítélésénél mindig csak plakátszerű hatásokra gondol és még reklámnyomtatványai szövegét sem tudja tipográfiai szellemben megfogalmazni.

**A MAGYAR KÖNYV- ÉS REKLÁMMŰVÉSZEK
TÁRSASÁGÁNAK TAGJAI ÉS TISZTIKARA**

Tiszteletbeli tagok:

Majovszky Pál Végh Gyula

Levelező tag:

Hugo Steiner-Prag, Leipzig

Rendes tagok:

Berény Róbert
Biró Miklós
Bortnyik Sándor
Conrad Gyula
Csabai-Ékes Lajos
Czigler István
Divéky József
Fáy Dezső
Fiora Margit
Gara Arnold †
Gádor István
Gáspár Antal
Gedő Lipót
Gróf József
Jaschik Álmos
Jeges Ernő
Kaeszy Gyula
Kassák Lajos
Kner Albert
Kner Erzsébet
Kner Imre
Kolozsvári Sándor
Kolozsvári Zsigmond
Kozma Lajos
Kreiszl Béla
Moholy-Nagy László
Molnár C. Pál
Molnár Farkas
Naményi Ernő
Nádai Pál
Pécsi József
Reiter László
Rosner Károly
Vargha László
Végh Gusztáv

Meghívott tagok:

Hermann-Cziner Alice

Hevesy Iván

Hoffmann Edith

Keleti Arthur

Mihályfi Ernő

Rabinovszky Márius

Ybl Ervin

Tisztikar:

Elnök:

-

Alelnökök:

Fáy Dezső, Kner Imre, Reiter László, Végh Gusztáv

Főtitkár: Naményi Ernő

Pénztáros: Biró Miklós

Ügyész: Czigler István

Könyvtáros: Kaesz Gyula

Műtáros: Csabai-Ékes Lajos

Ellenőr: Rosner Károly

BERÉNY RÓBERT

festő és grafikus

Született Budapesten 1887-ben. Középiskolai érettségi után 1904-ben Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán tanul Zemplényi Tivadarnál; 1905-ben az Academie Jullianban találjuk Párisban, Jean Paul Laurens tanítványai közt. 1911-ig több időt töltött Párisban, ahol gyakran állított ki az „avant garde” soraiban. 1910-ben a Nyolcak alapításában résztvesz és művei e művésztersaság kiállításain szerepelnek. Ugyancsak kiállított a háború előtt Bécsben és Berlinben. A világháború alatt katonáskodott. A háború után Bécsben és Berlinben élt, ahol többízben kiállított. 1926-ban hazajött és számos plakátot készített. Mint a KUT alapító törzstagja, e társulat kiállításain állandóan résztvesz. Egy műve a Szépművészeti Múzeum modern osztályán nyert elhelyezést.

BIRÓ MIKLÓS

nyomdász

Született Erdőteleken (Heves m.) 1886-ban. A budapesti iparrajziskola hallgatója volt, majd New-Yorkban dolgozott két évig. 1910-ben megalapítja üzemét, 1921-től 1927-ig a Globus műintézet ügyvezető igazgatója. Azóta ismét saját üzemét vezeti. 1920-ban megalapítja a Magyar Grafika című folyóiratot, amelyet azóta szerkeszt és kiad.

BORTNYIK SÁNDOR

festő és grafikus

Született Marosvásárhelyen 1893-ban. Művészi tanulmányait Budapesten végezte. Kiállított Budapesten, Bécsben, Berlinben, Hannoverben, Antwerpenben, Stockholmban, New-Yorkban és Weimarban. A KUT és a Sturm tagja. 1925-ben részt vett a Zöld Szamár színház alapításában. Plakát, reklámgrafika, modern bútor és színpadi dekoráció tervezésével is foglalkozik. Saját modern irányú reklámművészeti iskolájának vezetője.

CONRAD GYULA

grafikus

Született Budapesten 1877-ben. Tanulmányait Vajda Zsigmond festőművész akttanfolyamán kezdte. 1904-ben állította ki első rézkarcait és fametszeteit a Műcsarnokban. 1906-ban egyik karcával állami díjat és három éven át állami utazási ösztöndíjat nyert, amelynek segélyével Münchenben tökéletesítette grafikai ismereteit. A rézkarcon és litográfián kívül a fametszet érdekelte a legjobban. Budapestre visszatérve még kétszer nyert állami grafikai díjat, 1908-ban és 1912-ben. A külföldi kiállításokon is méltányolták grafikai lapjait, így a milánói nemzetközi kiállításon 1907-ben dícsérő oklevelet, Sanfranciscóban 1911-ben „Mention honorable”-t nyert, a múlt évben zárult barcelonai világkiállításon pedig bronzéremmel jutalmazták. A külföldön még Zürich, Stockholm, Venezia, Roma, Cleveland, Philadelphia, Boston, Los Angeles voltak sikereinek színhelyei.

Conrad utóbbi időben a rézkarc mellett főleg a fametszettel foglalkozik. Mint a „Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületének” főtitkára, sok külföldi kiállítást rendezett magyar művészek műveiből.

CSABAI-ÉKES LAJOS

festő és grafikus

Született 1896-ban Budapesten. Gimnáziumot és az O. M. Iparművészeti Főiskola grafikai osztályát végezte. Az iskolából a harctérre került, ahol mint hadnagy sebesült meg. A világháború után a festészet felé fordul és a „Mentor” helyiségében, majd a „Nemzeti Szalon”-ban rendez kiállítást, de csakhamar visszatér a grafikához, iskolát nyit, amelyet a tanítványok széles köre látogat. Kiállított a svájci grafikai kiállításon, a lipcsei könyvművészeti kiállításon (1927.), a kölni Pressán (1928.) és a barcelonai világkiállításon (1929.) Számos pályázaton tüntették ki, így a hazai ércpénz-pályázaton első díjjal. A „Magyar Grafika” 1927-ben külön számot szentelt munkáinak. Egyes munkáit közölte és méltatta a „Studio”, a „Commercial Art”, a „Posters and Publicity”, a „Stickereien und Spitzen”, valamint németalföldi, svéd és japán folyóiratok. Utóbbi időben különösen fametszéssel foglalkozik.

DIVÉKY JÓZSEF

festő és grafikus

Született 1887-ben a pestmegyei Farmoson. Iskoláit Bécsben végezte, ahol atyja kabinetirodai kormánytanácsos volt. A bécsi iparművészeti iskolán Berthold Loeffler tanítványa, aki az intézetben Kolo Moser tanításai letéteményesének számított. Divéky a grafika minden ágában dolgozott, illusztrációkat, eredeti litografiákat, fa- és linoleummetszeteket és rézmetszeteket készített. Csakhamar megjelennek naptárillusztrációi és képeskönyvei, amelyeket a Wiener Werkstättennek és más kiadóknak készített, ezt követik E. T. A. Hoffmann, C. Brentano, Heine műveihez készített illusztrációi, majd a Haláltánc és a Tánc rézmetszetszériája. Illusztrációt készített a Kner-kiadásban megjelent Éjfél és Kisértethistóriák című kötetekhez, fametszeteken a Tevan kiadó vállalat részére Ludas Matyihoz, a Peleskei Nótáriushoz, Csokonai Dorottyájához. Számos címlapot és reklámgrafikát rajzolt. A háború alatt a lövészárkokban küzd, majd a sajtóhadiszállás rajzolója lesz. A háború után az Orell Füssli zürichi cég művészi vezetője, majd Betlisben él, ahol festői és grafikai tevékenységet fejt ki. Számos fametszetét reprodukálta a Magyar Iparművészet. A Die Kunst 1917. évfolyama nagyobb cikkben méltatja munkásságát. Az 1914. évi Bugra a művészeti aranyéremmel tüntette ki.

FÁY DEZSŐ

festő és grafikus

Született 1888-ban Budapesten. Még mint a budapesti IV. kerületi főreáliskolája tanulója, Margittay Tihamér műtermében töltötte vakációit és a Fővárosi Iparrajziskola esti tanfolyamain Vesztróczy Manótól tanult. Érettségi után az Iparművészeti Iskola növendéke lett. De már egy év után 1906-ban Párisba megy, ahol az Academie Jullianban aktrajzolással foglalkozott. 1907-ben Hollósynál találjuk Münchenben, de néhány hónap után Olaszországba, Velencébe és Pádovába ment. Visszajövet rövid időt Nagybányán töltött, ebben az időben ismerkedett meg Gulácsy Lajossal, akivel kötött barátsága mély hatással volt művészetére. Együtt mentek Veronába. 1909-ben volt első gyűjteményes kiállítása Budapesten az Urániában. 1910. tavaszán Rómába megy. 1915-ben készíti első, meg nem jelent illusztrációját Thoroczkay Viktor báró megbízásából. Második gyűjteményes kiállítása 1922-ben volt az Ernst Múzeumban; 1926-ban a harmadik ugyanott. 1923-ban megkapja a Szinyei Merse Pál társaság grafikai díját; 1927-ben a „Verein Deutsche Buchkünstler” levelező tagjává választja. Külföldi kiállítások közül a következőkön vesz részt: 1923 Monza, 1924. zürichi magyar grafikai kiállítás, 1927. lengyelországi magyar reprezentatív kiállítások, 1927. a lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállítás, ugyanez évben a firenzei nemzetközi grafikai kiállítás, 1928. fiumei magyar reprezentatív kiállítás, ugyanez évben a kölni Pressa, 1929. a barcelonai világkiállítás. Főbb könyvművészeti művei: Kunos Ignác: Adakále mesekertje (1923.); Keleti Artúr: Pax Vobiscum (1923.); Tersánszky J. Jenő: Kakuk Marci (1923.); Révész Béla: Negyvenöt Miniatúr; Móricz Zsigmond: Házasságtörés (1923.); Voltaire: Candide; Ezeregyéjszaka meséi; Voltaire: A vadember; Mixtum compositum (Egy orvos apró följegyzései); Kunos Ignác: Hellas tündérbirodalma (1924.); Svann, Annie: Mesék az ezer tó országából (1927.); London, Jack: Vadon szava; Arany János: Nagyidai cigányok; Cazotte: A szerelmes ördög; Takáts Sándor: Nagyasszonyok; Keleti Arthur: Az igaz Irodalom Megtsufoltatása s az silány és hivságos Komédiáknak Megbetsültetése stb.; Gaál Mózes: Suli viselt dolgai; Bródy László: Bábjáték; Dánielné Lengyel Laura: A túlsó parton; Dante-Babits: Isteni Színjáték; Riedl Frigyes: Magyarok Rómában és Via Miserorum.

Fáy Dezső művészetével foglalkozik Elek Artúr könyve (Budapest, Amicus 1929.), valamint a hazai folyóiratokon kívül a „Studio”, „Il Secolo”, „Il Lavoro d’ Italia”, s más külföldi folyóiratok cikkei. A Paál László Társaságnak tagja.

FIORA MARGIT

grafikus

1914-ben lépett az Iparművészeti Iskola grafikai osztályába. Helbing tanár tanítványa volt. Az iskolát 1919-ben képesítő oklevéllel hagyta el. Már iskolai tanulmányai alatt ösztöndíjat, elismerő oklevelet és aranydíjat nyert és dolgozott a Singer és Wolfner és Légrády Testvérek könyvkiadó vállalatoknak. 1924-ig a Magyar Művészeti Műhely munkatársa volt. 1922-től 1924-ig Jaschik Álmos műtermében dolgozott. 1925-ben a Pantheon könyvkiadó rt. állandó munkatársául szerződött, ezt a munkakörét 1928. májusáig töltötte be, amikor Párisba ment. Azóta ott dolgozik grafikai és textiltervezési munkákon. Kiállított a Műcsarnokban, Jaschik Álmos iskolájának kiállításán, a lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállításon (1927.), a kölni Pressán (1928.). Legismertebb munkái Goethe-Benedek: Csili-Csali-Csalavári (Pantheon kiadás, könyvdísz és illusztráció); Benedek: Az én első könyvem (Pantheon kiadás, könyvdísz és illusztráció); a Pantheon sorozatos kiadványainak könyvfedelei, Naményi-Cziner-Náday: A Reklám kötése (Pantheon kiadás), az Agence Havas, Librairie Larousse és a Librairie Plon részére készített grafikai munkái.

GÁDOR ISTVÁN

szobrász, keramikus és grafikus

Született Kókán 1891-ben. Középiskoláinak elvégzése után az Iparművészeti Iskola szobrászati szakosztályán Maróti Géza növendéke volt, akinek nagyobb munkáinál később segédkezett. 1918-ig több munkával szerepelt a Múcsarnok kiállításain. 1919-ben a Wiener Werkstätte kerámiai osztályán dolgozott. 1920-ban visszajött Budapestre. Kiállításai voltak a Belvedereben, az Ernst Muzeumban, a Nemzeti Szalónban és a Tamás galériában. Résztvett a legtöbb nemzetközi reprezentatív kiállításon, 1929-ben kitüntetést kapott Genovában, a barcelonai világkiállításon az iparművészeti nagy aranyérmet. Munkásságának gerince a kerámia, azonban más anyagokkal is dolgozik és grafikával is foglalkozik.

GÁSPÁR ANTAL

festő és grafikus

Született Kalocsán 1889-ben. Rajztehetsége már gyermekkorában mutatkozott. 12 éves korában a Gyermekujrás rajzolója volt, 13 éves korában pedig a Kakas Mártonnak rendes honorált munkatársa. Látogatta a fővárosi iparrajziskolát, készített könyvillusztrációkat, heti- és napilapok részére rajzokat. Munkatársa volt a Kakas Mártonnak, Pesti Naplónak, Borsszem Jankónak, Magyar Hirlapnak, a berlini 8 Uhr Abendblattnek, a párizsi Le Rire-nek. A háború alatt öt évet töltött a fronton. Kiállítása volt 1919-ben Budapesten. Ezidőszerint a Pesti Hirlap és a Friss Ujság belső munkatársa.

GEDŐ LIPÓT

festő és grafikus

Született Túrkevén 1887-ben. 1907-1908-ban Ferenczy Károly tanítványa volt. 1914-ben kiállított a „Művészházban”. 1920-ban jelent meg Gellért Lajossal együtt készített karikatúrasorozata: „100 színész egy sorban”, 1921-ben teszi közzé bibliai rézkarc sorozatát, 1922-ben a berlini Ullstein vállalat rajzolója, egy évvel később a bécsi „Stunde” munkatársa, és kiadja a „Wiener Köpfe” című albumot. 1924-ben saját lapjába a „Servus”-ba dolgozik. 1925-ben a „Prager Tagblatt” munkatársa és közzéteszi a „Cechoslovakische Köpfe” című albumát. 1926-ban jelenik meg Belgrádban „Jugoslavische Köpfe” című munkája, valamint illusztrációi a bécsi Zsolnay kiadónál megjelent „Die Dampfsäule” című Molnár Ferenc kötetéhez. Ugyanekkor Budapesten kollektív kiállítást rendez. 1927. óta Budapesten él, a „Simplicissimus”, a „Jugend”, a „Lustige Blätter” és a magyar képeslapok állandó munkatársa. A Munkácsy céh alapító tagja.

GRÓF JÓZSEF

belső építész és grafikus

Született 1892-ben Tapolcán. Az Iparművészeti Iskola elvégzése után mint belső építész és grafikus fejt ki munkásságát. Főbb grafikai munkái: Könyvdíszek Berzsenyi Dániel verseihez (Kellner kiadás, 1921.), Puskin Pique Dame-jához (Szacellár kiadás, 1921.), Katona Bánk Bánjához (Rózsavölgyi kiadás, 1921.) Készített számos könyvfedelet, szignetet, plakáttervet, csomagolást, bélyegtervet. Az állami bélyegpályázaton 1919-ben I., 1926-ban a II. és a Székesfőváros pályázatán 1926-ban a II. díjat nyerte. Több bélyegterve kivitelre is került. Lakberendezési munkáit számos kiállításon mutatta be és reprodukcióik többször jelentek meg. Kiállított 1927-ben a lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállításon, 1928-ban a kölni Pressán és 1929-ben a barcelonai világkiállításon. A „Magyar Grafika”, a „Magyar Iparművészet”, „Der Holzschnitt”, „De Grafiske Fag” stb. ismertették több ízben grafikai munkásságát.

JASCHIK ÁLMOS

grafikus-tanár

Született Bártfán 1885. Tanulmányait Budapesten a Képzőművészeti Főiskolán végezte, ahol 1907-ben tanári oklevelet nyert. Tanári minőségben először e Főiskolán, majd a fővárosi Iparrajziskolában működött. 1919. óta saját progresszív irányú iskoláját vezeti. 1925. óta előadó a kir. József Műegyetemen. Grafikai munkásságának főterülete a könyvgrafika, főleg a könyvillusztáció. E nemből jelentősebb munkái: Petőfi „János vitéze” és válogatott versei, Vörösmarty „Csongor és Tündéje”, Ady válogatott versei, Maeterlinck „Kék madara” és „Vakokja”, Babits „Laodameiája”, Wells „Időgépe” és „Fantasztikus elbeszélései”, ifj. Gaál Mózes „Milói Meséi”. Mint kiállító művész két ízben nyerte el az állami illusztrációs és egy ízben a Főváros vízfestmény díját. Tervezője az 1929. óta forgalomba kerülő magyar bankjegyeknek. Mint szakíró művészi és pedagógiai folyóiratokban megjelent cikkeken kívül megírta „A könyvkötő mesterség” című technológiai szakkönyvet.

JEGES ERNŐ

festő és grafikus

Született Torontálvásárhelyen 1898-ban. Gimnáziumi érettségét Temesváron tett. Pesten egy évet az Iparművészeti Iskolán, négy évet pedig a Képzőművészeti Főiskolán töltött, ahol Réti István volt tanára. 1922-ben a Szinyei-Merse Pál társaság Nemes Marcell díjjával Párisba utazott. Akadémiai tanulmányai alatt szorgalmasan feljárt Falus Elek műtermébe, a könyvdíszítés és betűrajzolás elsajátítása végett. Párisi két éves tartózkodása alatt a „Revue Contemporaine”, a „Magasin Pittoresque” és a „Moniteur Officiel” grafikus lett. A párisi Petőfi centennárium meghívóját vele rajzoltatja Jean de Bonnefon. Itthon különösen az Athanaeum, Pallas és Révai testvérek könyvkiadók foglalkoztatták. Ő rajzolta 1918-ban az Országos Propaganda Bizottság megbízásából a „Nem! Nem! Soha!” szövegű plakátot. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia kirakatrendezői tanfolyamán a művészi betűrajzolást tanítja.

Festőművészeti alkotásait több ízben állította ki a Műcsarnokban, a Nemzeti Szalónban, az Ernst Múzeumban; tagja a Benczur Társaságnak és a Munkácsy céhnek. Résztvett a lipcsei könyvművészeti kiállításon 1927-ben és 1928-ban a kölni Pressán.

KAESZ GYULA
iparművész-tanár, grafikus

Született Budapesten 1897-ben. Középiskolai tanulmányait rajzoktatói buzdítására félbeszakította és az Iparművészeti Iskola növendéke lett. Ennek az intézetnek belső építészeti osztályán 1912-től 1917-ig tíz szemesztert töltött és az akkori főiskolai tanfolyam elvégzése után 1917-ben képesítő oklevelet szerzett. Innen kezdve főleg önálló építészeti munkakört tölt be és több országos tervpályázaton első díjakat nyert. 1919-ben megbízzák az Iparművészeti Iskola esti, majd rendes nappali tanfolyamán való tanítással. Azóta az intézet bútortervező osztályának szaktanára. E mellett önálló tervezői gyakorlatot folytat: építészeti, lakberendezési és merkantil grafikai munkakörökben. Teljes lakberendezésekkel és grafikai művekkel többször szerepelt az Iparművészeti Társulat kiállításain és tanításai eredményeivel az iskola nyilvános növendékmunkakiállításain. Munkáinak reprodukcióit művészeti és szaklapjaink állandóan hozzák.

KASSÁK LAJOS

író és képzőművész

Született Érsekújváron 1887-ben. Első képzőművészeti és tipográfiai kiállítása 1824-ben volt Bécsben. További festészeti, tipográfiai és plakátművészeti kiállításai voltak Berlinben, Brüsszelben, Amsterdamban, Bukarestben, Zágrábban, Budapesten, Hamburgban és Münchenben. Munkáinak reprodukcióit és a reklám művészetéről írt cikkeit magyar, svájci, német-alföldi, német, román, szerb, francia és amerikai folyóiratokban és könyvekben közölték. Tagja a KUT-nak.

KNER ALBERT

grafikus

Gyomán, 1899. február 9-én született, középiskolai tanulmányainak befejezése után azonnal bevonult s a háború végéig a harctéren maradt. A háború és a forradalmak után atyja gyomai műhelyébe lépett be mint tanonc és előbb mint könyvkötő, majd mint szedő szerzett munkakönyvet. Felszabadulása után 1921-ben egy évig a wieni Graphische Lehr- und Versuchsanstalt, 1923-ban pedig egy szemeszteren át a leipzigiai Staatliche Akademie für Graphische Künste und Buchgewerbe növendéke, ahol a nyomdászati szakismereteken kívül rajzolni is tanul. Tanulmányainak befejezése után előbb atyja üzemében Gyomán, majd a Globus nyomdában Budapesten és a Helikon nyomdában Temesváron, jelenleg pedig a Hungária nyomdában Budapesten dolgozik, s mindezen üzemekben a nyomdászati tevékenységen kívül mint tervező grafikus is működik. 1927. óta a „Magyar Grafika” főmunkatársa. Résztvett a leipzigiai 1927. évi könyvművészeti kiállításon és a kölni „Pressa” könyvművészeti osztályán is szerepelt. Munkáit ismételten közölték a külföldi szaklapok is.

KNER ERZSÉBET

könyvkötő

A könyvkötőmesterséget atyja, Kner Izidor üzemében tanulta három évig, ezután két szemesztert töltött a lipcsei Staatliche Akademie für Graphische Künste und Buchgewerbe könyvkötőműhelyében; ugyanott tervezést tanult Hugo Steiner-Pragnál. 1925-ben nyitotta meg kézikötésre berendezett műhelyét Budapesten. Munkáival résztvett a monzai és firenzei iparművészeti kiállításokon, a lipcsei könyvművészeti kiállításon 1927-ben, a kölni Pressán 1928-ban, a barcelonai világkiállításon és magyar kiállításokon, ahol több magas kitüntetést kapott.

KNER IMRE

könyvnyomdász

Gyomán, 1890. február 3-án született. 1902-ben mint tanonc lépett be atyjának, Kner Izidornak könyvnyomdájába. Két évi tanonckodás után, 1904-ben a leipzigi Maeser-féle nyomdásztechnikum hallgatója lett, amelyet egy év alatt elvégezve, 1905-ben lépett be újra atyja nyomdájába. 1906-ban átvette a cég „Röpke Lapok” című meghívó-mintakönyvének szerkesztését, 1907-ben a vállalat műszaki és művészi vezetését. 1916. óta vezeti a Kner-nyomda akkor újrászervezett könyvkiadóvállalatát is. 1907. óta állandó munkatársa a magyar nyomdászati szaklapoknak és dolgozik német szaklapokba is. A „Verein Deutsche Buchkünstler” levelező tagja, a Magyar Bibliophil Társaság választmányi tagja.

KOLOZSVÁRI SÁNDOR

festő és grafikus

Született 1896-ban Kalotaszegen (Hunyad m.). Középiskoláinak elvégzése után az Iparművészeti Iskolára került. Hat szemeszter elvégzése után a Tevan nyomda művészi munkatársa lesz. Pár éven belül megjelennek: Voltaire: Candide; Kisfaludy Sándor: Regék a magyar előidőkből; Kisfaludy Károly: Tollagy Jónás; Vörösmarty: A két szomszédvár; Schnitzler: Körtánc; Fáy: Különös végrendelet című amatőrkiadványok, legnagyobb részt fametszettekkel. 1926-ban Münchenbe, 1927-ben pedig Párisba megy tanulmányútra. Párisban kiállítást rendeznek grafikai műveiből és francia folyóiratok közlik műveit. Budapesten a KUT kiállításain vesz részt. Egy grafikáját megvette a Szépművészeti Múzeum. A KUT tagja. Fametszetei több külföldi folyóiratban jelentek meg.

KOZMA LAJOS

építész és grafikus

Született 1884-ben Kiskorpádon (Somogy m.). Középiskoláit Kaposváron és Győrött végezte, a műegyetemet Budapesten, ahol egy félévet töltött a képzőművészeti főiskola grafikai osztályán is. Eleinte a gödöllőiek népies iránya volt reá hatással. Mint negyedéves építész egy nyarat Kalotaszegen tölt. Első munkája műegyetemi hallgató korában A Megfagyott Muzsikus c. építészeti vicclap címlapjai és tipográfiai díszai. 1907-ben önkéntes Przemyslben, innen írott levelei, rajzolt díszekkel, megjelentek a Művészetben 1908-ban. Első lakástervei a „Magyar Iparművészet”-ben jelentek meg 1908-ban. Első megjelent könyve, az „Utolsó ábrándok”, szintén az 1908-as évszámot mutatja. Első kiállítása ugyancsak ebben az esztendőben Hagenbund Wien (30 rajz). Ennek az időnek termése A Nagy Szonáta című meg nem jelent könyv (lásd Magyar Iparművészet 1913.) és 30 exlibrist tartalmazó kötete 1909-ben. A Ház építészeti folyóirat belső munkatársa. Találkozás Hamupipőkével, illusztrációk Révész Béla novelláihoz, első plakátjai a Hungária Fürdő számára, mind 1909-es termékek. Ugyancsak ebben az évben a Galilei Kör ismert meghívója, Ady Endre Repülj hajóm című versének illusztrációja. 1910-ben több hónapot Párisban tölt, itt készültek kiadatlan Ady-illusztrációi. A Kéve kiállítás plakátpályázatán első díjat nyer. 1911-ben újra Budapesten, belép Lajtha Béla építész irodájába, megrendezi a Kéve kiállítást, hol grafikát, festményeket és egy szoba bútort állít ki. Első színpadi dekorációja: Modern Színpad: Efezuszi özvegy. 1912-ben Lajthával együtt építi a Szervita téri színes majolika homlokzatú házat, berendezi a Rózsavölgyi és Társa cég zeneműkereskedését. 1913-ban megalapítja a Budapesti Műhelyt. Első külföldi nagyobb szabású publikációja az „Innendekoration” 1914. évi augusztusi száma, a Budapesti Műhely legújabb bútorából. Ugyancsak 1913-ban az Iparművészeti Kiállítási Ház pályázatán első díj, (lásd M. Iparművészet 1913. 8.-ik szám.) és az Ernst Múzeumban bútor- és bútorszövetkiállítása. Ennek eredményeként a Kereskedelmi Minisztérium 1000 aranykoronás ösztöndíjjal külföldi tanulmányútra küldi. Ugyancsak ez évben a Fővárosi Iparrajziskola belső berendezési tanszékének tanára lesz. 1914-től 1918. október végéig a fronton volt. Háború alatti munkássága főleg a Kner-nyomdával való együttműködésére szorítkozik: Balázs Béla Hét meséje, különböző címlapok, iniciálék és nyomdadíszek. 1918-ban, még a háború alatt készül Zsuzsika Bergengóciában című színes meséskönyve, amely két évvel később megjelenik Rózsavölgyinél és 7 évvel később Münchenben Dietrichnél. E meséskönyv kiállított rajzai 1922-ben a Magyar Bibliophil Társaság képeskönyv-kiállításán első díjat nyertek. 1918-ból való a Kner kiadásban megjelent Testvérország színes illusztrációja, ugyancsak ez évből a Könyvkereskedők plakátja, számos címlap, könyvdísz, exlibrisek, bútorok. 1920-tól nagyszámú Floris csomagolás, Kner Csepke könyvei, 1921-ből Ady: Margita élni akar és Magyar népballadák illusztrációi, mindkettő Amicus kiadásában. 1921-től a Marvel parfümgyár csomagolásai, nyomdadíszek. Ars Una címlapja, Kner Klasszikusok, Kner-féle Monumenta Literarum tipográfiai díszai, Kner kiadásban megjelent szigetek. 1927-ben a lipcsei Könyvművészeti és 1928-ban a Pressa kiállításon részt vesz, a „Verein Deutsche Buchkünstler” levelező tagjává választják. Az utóbbi években erős építészeti és belső berendezési elfoglaltsága miatt csak kevés grafikai munkája jelent meg: Gellért Oszkár: Az utolsó dalért. Török Sophie: Asszony a karosszékekben, Gellért Oszkár: Valami a végtelen sugarakból. A háború utáni bútorművészeti és építészeti munkásságát az Innendekoration 1929-ig megjelent 8 külön száma méltatja, valamint az Alexander Koch kiadásában: Tausend Ideen és a Hübsch Verlagban megjelent: Raumkunst und Möbel v. L. Kozma című könyvek, 1930-ban a Moderne Bauformen című folyóirat áprilisi száma, a Gutenberg-Gesellschaft évkönyve nagyobb lélekzetű cikk keretében foglalkozik vele, számos melléklettel, valamint a

Casa bella olasz építészeti lap, az Osakában megjelenő Atelier című művészeti lap, etc. 1925-ben egyhangúlag neki ítélik a magyar állami iparművészeti nagy aranyérmet. A KUT és a Lechner Ödön társaság tagja.

KREISZL BÉLA

grafikus

Született 1897-ben Budapesten. Az O. M. Iparművészeti Iskolában Szablya-Frischauf Ferenc tanítványa volt. Kiállított a Műcsarnokban 1926-ban. Állandó munkatársa a Pesti Hirlapnak, a Magyar Magazinnak, a Színházi Életnek, a Lantos Magazinnak, az A B C szalonnak. Az Athenaeum részére több ízben csinált könyvdíszeket és illusztrációkat. Az OMIKE grafikai iskolája rajzosztályának hét év óta vezetője.

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ

festő-grafikus

Született 1895-ben. Gimnáziumi tanulmányai után jogot hallgat a pesti egyetemen. A háború alatt festőművésszé lett. A háború után a „Ma” munkatársa és Bécsben, Berlinben a konstruktivizmus egyik úttörője. Résztvesz a berlini „Sturm” kiállításain. 1923-tól a weimari Staatliches Bauhaus tanára és egyik művészi vezetője. 1925-ben a Bauhauszal együtt Dessaubába költözik. 1928. óta Berlinben él. Számos műve jelent meg könyvformában is.

MOLNÁR C. PÁL

festő és grafikus

Született 1894-ben Battonya-pusztán Csanád megyében. A reáliskolát Aradon végezte. Érettségi után a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult 7 szemeszteren át. 1918-ban Svájcba kerül, ahol három évig tartózkodott és kiállításokat rendezett Genfben és Lausanne-ban. 1921-ben Párisba került, ahol egy esztendő telt el. 1922-ben hazajött és kiállításon mutatkozott be a Belvedereben. Ettől kezdve - mint a KUT tagja - gyakran állított ki. A Szépművészeti Múzeum modern osztályán is szerepel rajza, csakúgy mint a Fővárosi Múzeumban. Hazai és külföldi lapokban számtalan rajza jelent meg. Könyvillusztrációt készített Keleti Artur: Angyali üdvözlés és Kosztolányi Dezső: Alakok című könyvéhez és Deluca „Elisabetta d’Ungheria” című füzetéhez. Az 1926. évi egyházművészeti kiállításon Szent Ferenc képe díjazásban részesült. Ezidőszakban a Római Magyar Intézetben dolgozik.

MOLNÁR FARKAS

építészmérnök

Született Pécsen 1897-ben. Festőművésznél készült, a konstruktivizmussal való kapcsolata azonban konzekvenciák levonására készítette és építész lett. A weimari Bauhaus növendéke, később Walter Gropius munkatársa volt, majd a budapesti József műegyetemen építész oklevelet szerez. Jelenleg Budapesten dolgozik. Ennek a fejlődésnek következménye az alkalmazott grafika, amelyet ma is gyakorol; különösen az intimebb hatású, fotóval kombinált, montírozott plakátok, könyvcímlapok érdeklik. Főbb munkái: a Bauhaus ünnepélyeinek plakátjai (1921-1925). 1923-ban a nagy Bauhaus-kiállítás építészeti részét rendezi és alakítja; ugyancsak ebben az évben Moholy-Naggyal és Herbert Beyerrel együtt a Konsumgenossenschaft jubiláris kiállításán dolgozik. A Bauhaus könyvsorozat első kötetének címlapját ő készítette. Budapesten a Ma, Új föld, 100%. Tér és Forma című folyóiratoknak és néhány könyvnek tervezett fedeleket. Mint építészt a reklámmal az üzletberendezések, portálok, kiállítási pavillonok stb. tervezése köti össze.

PÉCSI JÓZSEF

fényképész

Született 1890-ben Budapesten. Kereskedelmi pályára készült, de a fotográfia iránti érdeklődés és szeretet oly nagy volt benne, hogy az amatőrből csakhamar hívatásos fényképész lett. Szaktanulmányait a müncheni Lehr- und Versuchsanstalt für Photographie évfolyamain végezte. 1910. óta önálló gyakorlatot folytat. Munkáit a bel- és külföldi művészeti szemlék, szaklapok állandóan közzéteszik. Nemzetközi kiállításokon számos magas kitüntetést nyert. Ezzel párhuzamosan szakoktatással is foglalkozik; a Fővárosi Iparrajziskola fényképészeti tanműhelyét hat évig vezette és azóta saját műhelyében tanít. Ujabban a fotográfiai reklámmal foglalkozik és e tárgyról írt angol és német nyelven megjelenő munkája sajtó alatt van. 1917-ben jelent meg „A fényképező művészete” című könyve, amely több ezer példányban fogyott el.

REITER LÁSZLÓ

építész, grafikus, könyvkiadó

Született Budapesten 1894-ben, ugyanitt végezte a Műegyetemet. 1920-ban alapította az Amicus könyvkiadóvállalatot. Később más kiadók kiadványainak tipografizálását és illusztrálását is elvállalta. Ezirányú legnagyobb műve a „Magyarok a Kulturáért” című, a Magyar-Francia Kulturliga kiadásában megjelent mű. A Magyar Bibliophil Társaság egyik alapítója és elnökségi tagja. A társaság legtöbb kiadványának tipográfiáját ő tervezte. Könyvművészetén kívül reklámgrafikával is foglalkozik. Műveivel több hazai és külföldi folyóirat foglalkozott és azokat reprodukcióban közölte. Több folyóirat állandó munkatársa. Budapesti és külföldi kiállításokon többször kiállított; a firenzei nemzetközi könyvkiállításon 1928-ban elismerő oklevelet kapott.

VÉGH GUSZTÁV

festő és grafikus

Született Vácon, 1890. Gimnáziumi tanulmányai után a budapesti Iparművészeti Iskolába került, majd Berlinben és Párisban tanult. Főképpen grafikával és könyvművészettel foglalkozik. Legelső illusztrációit a Genius könyvkiadó által kiadott „Fioretti” kötethez készítette (20 darab fametszetű rajzot) s a Genius és egyéb kiadók kiadásában megjelent számos populáris és bibliophil kötethez készített terveket és rajzokat. Majdnem minden budapesti könyvkiadónak dolgozott, majd Párisba került, ahol hat évet töltött egyfolytában. 1925-ben kollektív kiállítása volt Budapesten az Ernst Múzeumban és 1926-ban Párisban. Kiállított: Budapest, Berlin, Paris, Róma, Milano, Lipcse, Lisszabon, Köln, Bécs, Barcelonában stb. Reklámművészettel is foglalkozik. Több díjat és kitüntetést kapott.

A KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK CÍMJEGYZÉKE ÉS KIÁLLÍTOTT MŰVEIK

BERÉNY RÓBERT

Budapest, I. Városmajor ucca 36, Tel.: Aut. 502-66.

Plakátok és rajzok.

BORTNYIK SÁNDOR

Budapest, VI. Nagymező ucca 3. Tel.: Aut. 181-77.

Plakátok, fotómontázs, reklámgrafika, könyvcímlapok, rajzok.

CONRAD GYULA

Budapest, II. Margit körút 5/a.

Szignetek, fametszetek, rézmetszetek.

CSABAI-ÉKES LAJOS

Budapest, Váci út 16. Tel.: József 346-51.

Plakátok, szignetek, reklámrajzok, csomagolások, fametszetek, könyvillusztrációk.

DIVÉKY JÓZSEF

Betlis, Post Weesen. Svájc.

Rézmetszetek, fametszetek, könyvillusztrációk, exlibrisek és eredeti kőrajzok.

FÁY DEZSŐ

Budapest, I. Kékgolyó ucca 20/b. Tel.: Aut. 510-32.

Fametszetek, könyvillusztrációk, rajzok.

FIORA MARGIT

Páris, (5e) rue du Sommerard 20.

Propagandanyomtatványok, plakátok, csomagolások, könyvcímlapok, rajzok.

GÁDOR ISTVÁN

Budapest, IX. Lónyay ucca 19. Tel.: Aut. 871-77.

Csomagolások.

GÁSPÁR ANTAL

Budapest, II. Margit körút 1. Tel.: Aut. 574-41.

Karikaturák.

GEDŐ LIPÓT

Budapest, VIII. József körút 16. Savoy Hotel.

Plakátok, újságrajzok, rajzok.

GRÓF JÓZSEF

Budapest, II. Bimbó ucca 15. Tel.: Aut. 515-78.

Plakátok, könyvillusztrációk, csomagolások, bélyegek.

JEGES ERNŐ

Budapest, III. Szemlőhegyi dűllő 15314. hrsz.
Plakátok, könyvcímlapok.

JASCHIK ÁLMOS

Budapest, IX. Bakáts tér 3. Tel.: Aut. 876-36.
Könyvillusztrációk.

KAESZ GYULA

Budapest, VIII. Kisfaludy ucca 29.
Plakátok, szignetek, reklámrajzok, portáltervek.

KASSÁK LAJOS

Budapest, V. Sziget ucca 14-16.
Plakátok, fotómontázsok, könyvcímlapok.

KNER ALBERT

Budapest, VI. Gróf Zichy Jenő ucca 10.
Tel.: Aut. 229-31.
Plakátok, reklámrajzok, fotómontázsok, csomagolások, könyvillusztrációk.

KNER ERZSÉBET

Budapest, V. Alkotmány ucca 20. Tel.: Aut. 248-11.
Könyvkötések.

KNER IMRE

Gyoma, Békés megye.
Tipográfiai munkák a gyomai Kner nyomdából.

KOLOZSVÁRI SÁNDOR

Békéscsaba, Békés megye.
Plakátok, könyvillusztrációk és rajzok.

KOZMA LAJOS

Budapest, V. Ujpesti rakpart 4. Tel.: Aut. 296-88.
Tipográfiai díszek, portáltervek, szignetek.

KREISZL BÉLA

Budapest, V. Személynök ucca 9-11.
Tel.: Aut. 181-97.
Reklámnyomtatványok.

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ

Berlin, W. Spichernstrasse 20.
Tel.: B 4 Bavaria 5860.
Könyvcímlapok.

MOLNÁR C. PÁL

Roma, Via Giulia 1.
Fametszetek, illusztrációk.

MOLNÁR FARKAS

Budapest, I. Mihály ucca 11. Tel.: 578-21.

Portáltervek, könyvcímlapok, grafika.

PÉCSI JÓZSEF

Budapest, V. Dorottya ucca 8. Tel.: Aut. 821-23.

Reklámfényképek.

REITER LÁSZLÓ

Budapest, V. Wekerle Sándor ucca 21.

Tel.: Aut. 243-17.

Tipográfia, szignetek, könyv- és reklámtervek, könyvkötéstervek.

VÉGH GUSZTÁV

Budapest, II. Fillér ucca 24. Tel.: Aut. 535-77.

*Rajzok, illusztrációk, fametszetek, rézmetszetek, könyvcímlapok, könyvkötéstervek,
plakátok, reklámnyomtatványok.*

KOLLEKTIVE KIÁLLÍTANAK

BORTNYIK SÁNDOR, CSABAI-ÉKES LAJOS, JASCHIK ÁLMOS,
KAESZ GYULA ÉS PÉCSI JÓZSEF NÖVENDEKEI

KIVONAT A TÁRSASÁG ALAPSZABÁLYAIBÓL

3.§. A társaság célja: Minden olyan törekvésnek kezdeményezése és támogatása, amely a magyar grafikai és iparművészi, de különösen a magyar reklám és könyvművészi kultúra fejlődését, ennek erkölcsi és anyagi érdekeit előmozdítja.

4.§. E célokat a következő módon kívánja megvalósítani: a) rendszeres összejövetelekkel, b) művészi kiadványokkal, amelyek a magyar grafikai és iparművészet értékeit ismertetik és népszerűsítik, d) kiállítások rendezésével, e) jutalom rendszeresítésével, amely a magyar grafikai művészet arra érdemes tehetségeinek kitüntetésére és serkentésére szolgál, f) pályázati feltételek kidolgozásával, g) külföldi utazási ösztöndíjak létesítésével, h) az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum modern grafikai gyűjteményének gyarapításával, i) végül a rendelkezésére álló egyéb eszközökkel.

A társaság működéséhez szükséges anyagi eszközöket tagsági díjak és önkéntes adományok útján kívánja megszerezni.

6.§. A társaságnak vannak rendes, tiszteletbeli, külföldi levelező, meghívott és pártoló tagjai.

a) Rendes tagok először azok, akik a társaságot megalapították, másodszor azok, akiket a közgyűlés két rendes tag ajánlására titkos szavazással kétharmad szótöbbséggel rendes tagnak beválaszt.

b) Tiszteletbeli tagja lehet a társaságnak mindenki, akit akár a társaság, akár a hazai iparművészet körül szerzett érdemeiért két rendes tag ajánlására a közgyűlés, titkos szavazással, kétharmad szótöbbséggel megválaszt.

d) Meghívott tag lehet mindenki, akinek bárminő irányú szakismeretére a Társaságnak szüksége van és evégből két rendes tag ajánlatára az igazgatóság kétharmad szótöbbséggel meghív.

e) Pártoló tag lehet mindenki, aki a Társaság céljaihoz munkájával és anyagi támogatásával hozzájárul és ennek méltánylásául két rendes tag ajánlására az igazgatóság felvesz.

Iparművész (grafikus-művész) csak mint rendes, tiszteletbeli vagy külföldi levelező tag választható meg.

A pártoló tagok legalább évi 24,- P tagsági díjat fizetnek. A pártoló tagok tagsága öt évig tart.

7.§. A pártoló tagok az évi közgyűlésre meghívandók, ott kiküldöttjeik útján indítványozási és felszólalási joggal bírnak, saját kebelükből minden 20 pártoló tag után egy közgyűlési képviselőt választanak, akik a közgyűlésen indítványozási, felszólalási, valamint aktív és passzív szavazati joggal bírnak. A képviselőknek azonban a rendes tagok választásánál szavazati joguk nincs. A képviselők minimális száma 5. A társaság kiadványait kedvezményes árban kapják, kiállításait ingyen látogathatják.

*A főtitkár címe:
Budapest, VI. Szondy ucca 102.*

A kiállítás katalógusát nyomtatta:
Kner Izidor könyvnyomtatómester, Gyomán.

A meghívókat nyomtatta:
Biró Miklós Nyomdai Műintézet RT., Budapest, VII. Rózsa ucca 25.

A kiállítás plakátjait tervezték:
Berény Róbert és Bortnyik Sándor,
nyomtatták:
Seidner plakát- és címkegyár
Budapest, VII. Szövetség ucca 6. és
Piatnik Nándor és Fiai Magyar Játékkártyagyár RT.
Budapest, VII. Rottenbiller ucca 17.

A kiállító művészek kártyáit nyomtatta:
Hungária Hirlapnyomda RT.
Budapest, V. Vilmos császár út 34.

Ezeknek kliséit készítette:
Jutkovits és Lichtblau műintézete
Budapest, VI. Király ucca 50. I. em.